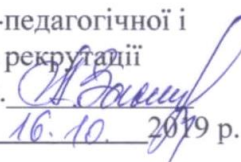

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.
Протокол № 2 від 16.10. 2019 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА З МЕТОДИКОЮ
ВИКЛАДАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ

підготовки магістра
спеціальності 016 Спеціальна освіта
освітньої програми Корекційна психопедагогіка
(олігофренопедагогіка)

Програма навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка з методикою викладання у вищому навчальному закладі» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 016 «Спеціальна освіта», за освітньою програмою «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)». – 2019. – 12 с.

Розробник: Кузава І. Б. – доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: Лякішева А.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол 1 від 11 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (Кузава І. Б.)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи**

протокол № ____ від _____ 2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету педагогічної освіти та соціальної роботи _____ (Антонюк В.З.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта 016 Спеціальна освіта Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1</u>
		Лекції <u>20</u> год.
		Практичні <u>24</u> год.
ІНДЗ: €		Самостійна робота <u>96</u> год.
		Консультації <u>10</u> год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Робоча програма з навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка з методикою викладання у вищому навчальному закладі» є нормативним документом Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» денної форми навчання. Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Спеціальна педагогіка з методикою викладання у вищому навчальному закладі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Спеціальна педагогіка з методикою викладання у вищому навчальному закладі», належить до циклу нормативних дисциплін освітньої та практичної підготовки магістерської освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)» зі спеціальності 016 – спеціальна освіта і має за мету надання студентам знань та вмінь організації навчального процесу з вивчення професійно орієнтованих дисциплін у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації. Передуючи науково-дослідницькій практиці студентів-магістрантів, навчальна дисципліна, знайомить їх зі структурою вищої освіти в Україні, її інтеграцією в Болонський освітній процес, основними нормативами діяльності вищих навчальних закладів, типовою структурою та нормативами матеріально-технічного, навчально-методичного, інформаційного і кадрового забезпечення навчального процесу; структурою і змістом галузевих стандартів вищої освіти України та навчального плану зі спеціальності «Спеціальна освіта» забезпечує набуття майбутніми викладачами первинних знань і вмінь щодо підготовки й проведення аудиторних занять, організації самостійної навчальної діяльності студентів, здійснення поточного й підсумкового контролю знань змісту фахових дисциплін.

Мета вивчення курсу – на сучасному рівні забезпечити методичну підготовку педагогічних кадрів, які володіють теоретичними знаннями та практичними професійними вміннями і навичками викладання курсу спеціальної педагогіки.

Методика викладання спеціальної педагогіки – це синтез теорії і досвіду. Вона досліджує процес корекційної освіти у спеціальній педагогіці як єдність змісту, форм і методів, діяльність викладача і студентів з метою забезпечити високий рівень професійної підготовки майбутніх викладачів. Викладання даного курсу органічно пов'язане з науково-дослідницькою практикою студентів у закладі вищої освіти, у процесі якої студенти оволодівають методикою викладання психолого-педагогічних дисциплін та виховної роботи зі студентами, знайомляться з творчим досвідом кращих викладачів ЗВО.

При вивченні організації і методів навчання у спеціальній педагогіці методика спирається на сучасні наукові дослідження в галузі спеціальної дидактики, розкриває досвід викладання з використанням ефективних методів навчання.

Особлива увага звертається на засвоєння студентами методики проведення занять різного типу, на формування вміння складати конспекти, використовувати різноманітні прийоми які б активізували увагу студентів, розвивали їх мовлення, привчали до самостійної роботи.

Завдання вивчення курсу: систематизація теоретичних знань студентів щодо основних положень спеціальної та інклюзивної освіти на рівні готовності їх викладання у вищому навчальному закладі; форми і методи викладання спеціальної педагогіки; методи оволодіння знаннями і навичками; зміст курсу спеціальної педагогіки у вищих навчальних закладах; формування уявлень щодо професійно важливих властивостей особистості педагога.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Соціально-особистісні:

- здатність вивчати об'єкти і процеси з точки зору соціоекономічних та культурно-історичних умов їх виникнення;
- здатність вибудовувати соціальну взаємодію на принципах толерантності;
- здатність до самовдосконалення та саморозвитку на основі рефлексії своєї діяльності;
- здатність розуміти та сприймати етичні норми поведінки відносно осіб з порушеннями психофізичного розвитку;
- розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.

Загальнонаукові:

- володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості дитини з порушеннями психофізичного розвитку;
- здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору;
- здатність використовувати інноваційні технології в практичній діяльності.

Інструментальні:

- володіння практичними способами пошуку наукової і професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережевих технологій, баз даних і знань;
- володіння дослідницькими навичками щодо вивчення актуальних проблем розвитку спеціальної освіти в сучасному світі.

Професійні:

- володіння уявленням про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами спеціальної освіти, розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі;
- володіння сучасними уявленнями про зміст, принципи організації, особливості навчально-методичного забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, в закладах спеціальної освіти;
- володіння уявленнями про досвід спеціальної та інклюзивної освіти в Україні та за кордоном;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді;
- здатність розуміти високу соціальну значущість професії, відповідально і якісно виконувати професійні завдання, дотримуючись принципів професійної етики;
- здатність брати участь у міждисциплінарній та міжвідомчій взаємодії фахівців у вирішенні професійних завдань у галузі психолого-педагогічної діяльності з метою розробки і впровадження індивідуальної програми розвитку дитини в спеціальному закладі освіти;
- здатність організовувати міжособистісні контакти, спілкування дітей з порушеннями психофізичного розвитку та їх ровесників у процесі внутрішньої інтеграції, спільну діяльність дітей та дорослих, спільну та індивідуальну діяльність дітей відповідно до вікових норм їх розвитку;
- володіння сучасними технологіями проектування і організації наукового дослідження у своїй професійній діяльності на основі комплексного підходу до вирішення проблем професійної діяльності.

Спеціалізовано-професійні:

- здатність використовувати професійно-профільовані знання під час організації роботи мультидисциплінарної команди в спеціальному освітньому закладі;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання у процесі організації та виконання програм спеціального та інклюзивного навчання дітей з комплексними порушеннями;
- здатність організовувати та здійснювати навчальну, корекційну, розвивальну та виховну роботу з особами, які мають порушення психофізичного розвитку з урахуванням структури порушення, вікових та індивідуальних особливостей осіб, вимог освітніх стандартів, програм навчання та виховання в умовах спеціальної та інклюзивної освіти;
- здатність застосовувати професійно-профільовані знання з освітнього менеджменту в управлінській діяльності спеціального навчального закладу.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні основи методики викладання спеціальної педагогіки.
2. Методичні засади викладання спеціальної педагогіки у вищому навчальному закладі.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання спеціальної педагогіки					
Тема 1. Предмет і завдання методики викладання спеціальної педагогіки. Спеціальна педагогіка як наука про навчання та виховання осіб із психофізичними порушеннями, її становлення. Сучасний стан національної спеціальної педагогіки. Діти, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти спеціальної освіти. Спеціальна педагогіка як навчальний предмет, його функції; вимоги до змісту і структури. Предмет методики викладання, його завдання.	22	4	4	12	2
Тема 2. Зміст курсу спеціальної педагогіки у вищих навчальних закладах. Місце педагогічних дисциплін в навчальних планах. Характеристика навчальної програми зі спеціальної педагогіки. Підручники і посібники з спеціальної педагогіки. Шляхи удосконалення змісту спеціальної педагогіки як навчальної дисципліни. Науково-дослідницька практика.	20	2	4	12	2
Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання спеціальної педагогіки у вищому навчальному закладі					
Тема 3. Закономірності і принципи викладання спеціальної педагогіки. Закони і закономірності в педагогіці. Визначення принципів навчання. Характеристика основних принципів. Використання принципів дидактики у викладанні спеціальної педагогіки. Особливості процесу вивчення спеціальної педагогіки у вищому навчальному закладі.	17	2	2	12	1
Тема 4. Організаційні форми викладання спеціальної педагогіки. Історія виникнення форм викладання. Лекція, специфіка її використання у ЗВО. Семінарські, практичні, лабораторні заняття. Фронтальні, групові, індивідуальні форми навчальної роботи студентів. Конференції і диспути.	21	4	4	12	1
Тема 5. Методи оволодіння педагогічними знаннями вміннями та навичками.	17	2	2	12	1

Методи оволодіння педагогічними знаннями. Роль структурно-логічних схем в процесі володіння основними поняттями спеціальної педагогіки. Способи використання творів видатних педагогів та педагогічних періодичних видань під час викладання спеціальної педагогіки. Контроль і оцінювання знань зі спеціальної педагогіки. Реферати та курсові роботи зі спеціальної педагогіки.					
Тема 6. Педагогічні задачі та ділові ігри в процесі викладання спеціальної педагогіки. Педагогічна задача і педагогічна ситуація в теорії методики викладання спеціальної педагогіки. Типи педагогічних задач, які використовуються для формування загальнопедагогічних умінь. Аналіз педагогічних ситуацій. Ділові ігри як різновид педагогічної задачі. Методичні підходи щодо використання педагогічних задач та ділових ігор в педагогічному процесі ЗВО.	17	2	2	12	1
Тема 7. Керівництво корекційно-реабілітаційною діяльністю. Адміністрація і структурні органи управління вищого навчального закладу, їх функції. Планування роботи ЗВО. Методичні об'єднання ЗВО. Навчально-матеріальна база вищого навчального закладу.	19	2	4	12	1
Тема 8. Викладач спеціальної педагогіки. Деякі аспекти загальної теорії педагогічної діяльності. Особливості професійно-педагогічної спрямованості особистості і діяльності викладача спеціальної педагогіки. Сучасні вимоги до особистості педагога. Особливості організації викладачем поза навчальної роботи зі спеціальної педагогіки у ЗВО.	17	2	2	12	1
Всього	150	20	24	96	10

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема	Кількість годин
Предмет і завдання методики викладання спеціальної педагогіки 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття: - підготувати доповідь на тему: “Шляхи удосконалення спеціальної педагогіки як навчальної дисципліни”	12
Зміст курсу спеціальної педагогіки у вищих навчальних закладах.	12

1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття та контрольної роботи.	
Закономірності і принципи викладання спеціальної педагогіки 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	12
Організаційні форми викладання спеціальної педагогіки. Історія виникнення форм викладання 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття: - підготувати лекцію на подану тему і провести мікрОВикладання в межах 20 хвилин, визначити освітню мету заняття і його структурні компоненти, дати визначення основним поняттям: принципи побудови, структура, альтернативна програма; - розробити практичне заняття “Робота спеціального педагога щодо формування гуманних почуттів у дітей із різним рівнем психофізичного розвитку”, скласти план, визначити освітню мету, підібрати науково-методичні матеріали.	12
Методи оволодіння педагогічними знаннями вміннями та навичками. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття.	12
Педагогічні задачі та ділові ігри в процесі викладання спеціальної педагогіки. 1) Самостійне опрацювання теоретичних основ матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття: - проаналізувати педагогічну ситуацію, коли дитина (учень) свідомо провокує конфлікт, розробити варіанти виходу з неї; - підготувати і провести ділову гру “Аукціон-презентація авторських варіантів задуму уроку”. Ситуація: творчий семінар молодих педагогів, на якому обговорюється питання як зробити урок цікавим і корисним для учнів із психофізичними порушеннями.	12
Керівництво корекційно-реабілітаційною діяльністю. 1) Самостійне опрацювання теоретичних основ матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття: - ознайомитися з діяльністю керівника науково-дослідницької практики в ЗВО та його функціями; - продумати план проведення тижня спеціальної педагогіки на факультеті.	12
Викладач спеціальної педагогіки. 1) Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу. 2) Підготовка до практичного заняття : - підготуватись до семінару-диспуту: «Корекційний педагог ХХІ ст. Який він?»; - підібрати літературу (основну і додаткову), продумати зміст і методику, підготуватися до проведення в академічній групі.	12
Разом	96

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

1. На основі аналізу науково-методичної літератури, педагогічної преси підготувати реферати (наукові тези) за нижче вказаною тематикою:

1. Предмет та завдання методики викладання спеціальної педагогіки у ВНЗ України.

2. Викладання спеціальної педагогіки у ВНЗ у XIX ст. – на поч. XX ст. в Україні.
3. Вивчення спеціальної педагогіки у ВНЗ України у XX столітті.
4. Проблеми викладання спеціальної педагогіки у ВНЗ України в кінці XX ст. на початку XXI ст.
5. Навчальні плани ЗВО. Їх структура та значення.
6. Навчальні програми ЗВО. Їх структура та значення.
7. Робоча програма зі спеціальної педагогіки. Структура та значення.
8. Умови засвоєння педагогічних знань студентами.
9. Формування педагогічних вмінь у студентів – майбутніх корекційних педагогів.
10. Формування готовності майбутніх корекційних педагогів до педагогічної самоосвіти.
11. Зміст, форми та методи педагогічної самоосвіти.
12. Навчання і професійне виховання студентів, як майбутніх корекційних педагогів.
13. Форми та методи професійного виховання студентів.
14. Педагогічні задачі та методика їх вирішення.

Обсяг реферату – 8-10 сторінок тексту комп'ютерного набору. Робота має складатись з таких основних частин: титульна сторінка (на ній вказати кафедру, тему, прізвище студента, ім'я, рік); зміст, висновки, список використаних джерел(не менше 15 найменувань).

2. Підготувати план-конспект лекції та практичного заняття зі спеціальної педагогіки (за власним вибором).

3. Скласти структурно-логічну схему понять: «спеціальна дидактика», «корекційно-розвитковий процес навчання».

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 36 балів);
2. ІНДЗ (максимум 4 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1							Модуль 2	Модуль 3		100	
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2						ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	4	30		30
6	6	3	6	3	3	6	3				

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 -74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

1. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования.– М., 1984.

1. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.– К., 1995.

2. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В.І. Бондаря, В. М. Синьова; [упоряд. В. М. Тімашова]. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.

3. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2006. – 210 с.

4. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В.І. – К.: Тов. «Видавничий дім «Плеяди». – 2011. – 100 с.

5. Концепція розвитку інклюзивної освіти [Текст] // Соціальний педагог. - 2010. - № 4(квітень). - С. 3-6.

6. Мистецтво життєтворчості особистості: Науково-методичний посібник: У 2 ч. – К.:ІЗМН, 1997.– 936с.

7. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник.– К.: “Просвіта”.– 2000.– 368с.

8. Основи спеціальної дидактики / За ред. доктора пед. наук, професора І.Г. Єременка – 2-е вид. – К.: Рад. школа, 1986. – 200 с.

9. План заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року [Текст]: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.12.09 р. // Інформ. зб. Міносвіти і науки України. - 2010. - № 1/2. - С. 41-46.

10. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки.– К.: Абрис.– 1998.– 448с.

11. Програми педагогічних училищ. Педагогіка.– К., 1993.

12. Савин Н.В. Методика преподавания педагогики.– М., 1987.

13. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – с. 6-11.

14. Скаткин М.Н. Проблемы современной дидактики.– М., 1989.

15. Харламов И.Ф. Педагогика.– М., 1990.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Спеціальна педагогіка як наука про навчання та виховання осіб із психофізичними порушеннями, її становлення.

2. Сучасний стан національної спеціальної педагогіки.
3. Діти, що потребують корекції психофізичного розвитку, як суб'єкти спеціальної освіти.
4. Спеціальна педагогіка як навчальний предмет, його функції; вимоги до змісту і структури.
5. Предмет методики викладання, його завдання.
6. Місце педагогічних дисциплін в навчальних планах.
7. Характеристика навчальної програми зі спеціальної педагогіки.
8. Підручники і посібники з спеціальної педагогіки.
9. Шляхи удосконалення змісту спеціальної педагогіки як навчальної дисципліни.
10. Науково-дослідницька практика.
11. Закони і закономірності у спеціальній педагогіці.
12. Визначення принципів навчання. Характеристика основних принципів викладання.
13. Використання принципів дидактики у викладанні спеціальної педагогіки.
14. Особливості процесу вивчення спеціальної педагогіки у вищому навчальному закладі.
15. Лекція, специфіка її використання у ЗВО.
16. Семінарські, практичні, лабораторні заняття.
17. Фронтальні, групові, індивідуальні форми навчальної роботи студентів.
18. Конференції і диспути у галузі спеціальної педагогіки.
19. Методи оволодіння педагогічними знаннями.
20. Роль структурно-логічних схем в процесі володіння основними поняттями спеціальної педагогіки.
21. Способи використання творів видатних педагогів та педагогічних періодичних видань під час викладання спеціальної педагогіки.
22. Контроль і оцінювання знань зі спеціальної педагогіки.
23. Реферати та курсові роботи зі спеціальної педагогіки.
24. Педагогічна задача і педагогічна ситуація в теорії методики викладання спеціальної педагогіки.
25. Типи педагогічних задач, які використовуються для формування загальнопедагогічних умінь.
26. Аналіз педагогічних ситуацій.
27. Ділові ігри як різновид педагогічної задачі.
28. Методичні підходи щодо використання педагогічних задач та ділових ігор в педагогічному процесі ЗВО.
29. Адміністрація і структурні органи управління вищого навчального закладу, їх функції.
30. Планування роботи ЗВО.
31. Методичні об'єднання ЗВО.
32. Навчально-матеріальна база вищого навчального закладу.

33. Особливості професійно-педагогічної спрямованості особистості і діяльності викладача спеціальної педагогіки.

34. Сучасні вимоги до особистості педагога – викладача спеціальної педагогіки.

35. Особливості організації викладачем позанавчальної роботи зі спеціальної педагогіки у ЗВО.

Схвалено Вченою радою
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
Протокол № __ від _____ 2019 р.

Проректор з науково-педагогічної

і навчальної роботи та рекрутації

С. В. Гаврилюк

Навчальний відділ

Л. О. Заєць

Юридичний відділ

А. В. Маїло